

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 64 § vägtrafiklagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att vissa bestämmelser om kör rätt i vägtrafiklagen ändras. För att föra en tvåhjulig eller trehjulig moped skall det enligt förslaget inte längre räcka att föraren har fyllt 15 år, utan dessutom krävs en kör rätt som motsvarar fordons klass. I fråga om en moped med låg effekt skall det enda kravet alljämt vara att föraren har fyllt 15 år.

I propositionen föreslås vidare att den som innehar ett sådant förarbevis för moped som

utfärdats i landskapet Åland skall ha rätt att föra moped inom hela landet. Propositionen ansluter sig till införandet av körkortsklass M som kommer att krävas av den som för en tvåhjulig eller trehjulig moped. Införandet av denna körkortsklass genomförs i övrigt genom bestämmelser på lägre nivå än lagnivån.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2000.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Enligt 64 § vägtrafiklagen (267/1981) får en moped föras endast av den som har fyllt 15 år. Några andra krav har inte ställts i fråga om mopedförarna. Andra motordrivna fordon än mopeder och motordrivna fordon som är avsedda att styras gående får föras endast av den som har kör rätt som motsvarar fordonets klass.

Mopeden definierades tidigare som ett motorfordon med en högst 50 cm³:s förbränningsmotor vars största konstruktiva hastighet var högst 40 km/h. För genomförande av Europeiska gemenskapernas fordonstekniska lagstiftning ändrades förordningen om fordons konstruktion och utrustning (1256/1992) genom en förordning som trädde i kraft den 1 maj 1998 så, att den tidigare mopedklassen delades in i kategori L1, kategori L2 och mopeder med låg effekt. Med moped avses numera ett tvåhjuligt (kategori L1) eller trehjuligt (kategori L2) motorfor-

don med en högst 50 cm³:s förbränningsmotor och vars största konstruktiva hastighet är högst 45 km/h. Moped med låg effekt är en tvåhjulig moped försedd med pedaler, vars största konstruktiva hastighet är 25 km/h och vars maximala motoreffekt är 1 kW. Närmare bestämmelser om mopeder ingår i ovan nämnda förordning och i förordningen om användning av fordon på väg (1257/1992).

Mopeden utvecklades till en egen fordonssklass på 1950- och 1960-talen. År 1957 bestämdes att den som kör moped skall vara minst 15 år gammal och samtidigt blev trafikförsäkringen för mopeder obligatorisk. Skyldigheten att registrera mopeder trädde i kraft 1995. Antalet mopeder var som högst på 1960- och 1970-talen, dvs. enligt försäkringsstatistiken fanns det då drygt 200 000 mopeder i användning. I slutet av 1998 fanns det 99 820 registrerade mopeder i Fordonsförvaltningscentralens fordonsregister. Enligt detta register togs 6 988 nya mopeder i bruk år 1998.

Enligt den gällande fordonslagstiftningen betraktas en lätt fyrhjulig inte som moped.

En lätt fyrhjuling får inte föras utan körkort. Enligt körkortsförordningen (845/1990) skall den som för en lätt fyrhjuling ha körkort för fordon av klass B. I rådets nya direktiv 92/61/EEG om typgodkännande av två- och trehjulinga motorfordon betraktas de lätta fyrhjulingarna som mopeder, vilket förutsätter att den nationella fordonslagstiftningen ses över med tanke på en övergång till motsvarande praxis. Detta leder också till att kör-rätten beträffande lätta fyrhjulingar måste tas upp till ny prövning.

1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Rådets direktiv 91/439/EEG om körkort gäller inte mopeder. Medlemsstaterna kan själva bestämma om de krav som skall ställas när det gäller rätten att köra moped. Enligt uppgifter som internationella förearexamenskommittén (CIECA) samlat in i maj 1998 har körkort eller förarbevis som berättigar till framförande av moped tagits i bruk i nästan alla europeiska länder med undantag av Finland, Grekland, Litauen, Polen, Ryssland och Turkiet. Minimiåldern för att få rätt att köra moped varierar från land till land. I många länder krävs att föraren är 16 år, i vissa länder är minimiåldern lägre än 15 år. I Finland och Sverige är minimiåldern 15 år, i Norge och Danmark 16 år. I nästan alla de länder, där körkort som berättigar till framförande av moped är i bruk, måste ett obligatoriskt teoriprov avläggas för att man skall få körkort. I vissa länder är också ett godkänt körprov obligatoriskt. En förutsättning för erhållande av mopedkort är i en del länder att den blivande föraren deltar i obligatorisk teoriundervisning. I vissa länder är även körundervisning obligatorisk.

Kraven gällande dem som framför en lätt fyrhjuling varierar från land till land. I vissa länder jämställs framförandet av lätt fyrhjuling med framförande av moped, i vissa länder med framförande av bil.

1.3. Bedömning av nuläget

Under de senaste tio åren har i genomsnitt ca 20 personer (5 % av samtliga dödsfall i trafiken) årligen dött och ca 500 personer (4 % av samtliga i trafiken skadade) skadats i mopedolyckor i Finland. Det är dock sannolikt att en stor del av de lindriga mopedolyckorna i likhet med andra motsvarande

olyckor inom den lätta trafiken inte omfattas av statistiken.

En kartläggning enligt ålderskategori visar att det framför allt är unga personer i åldern 15 — 17 år samt äldre mopedister över 65 år som är involverade i allvarliga trafikolyckor. Ett problem utgör också de olyckor som gäller förare i åldern 10 — 14 år som saknar körkort. Mopedisternas trafiksäkerhet har med tiden förbättrats och under det senaste årtiondet stabiliserat sig på den nuvarande nivån. Förbättrandet av mopedisternas säkerhet förutsätter dock fortfarande att åtgärder vidtas med tanke på trafiksäkerheten.

I samband med den ändring av vägtrafiklagstiftningen som den 1 juni 1997 trädde i kraft gällande den lätta trafiken och som avsåg att minska olyckorna mellan mopedister och andra som rörde sig på lederna för lätt trafik flyttades mopedtrafiken från cykelbanorna till körbanorna och den övriga trafiken. I och med den ändring av förordningen om fordons konstruktion och utrustning som trädde i kraft vid ingången av maj 1998 höjdes den konstruktiva hastigheten för mopeder från 40 km/h till 45 km/h. De förändringar som skett i mopedernas konstruktion och användningsförhållanden ställer ökade krav på mopedisternas kunskaper och färdigheter. Mopedisterna måste i allt högre grad vara kapabla att beakta den övriga trafiken.

De lätta fyrhjulingarna påminner till det yttre om personbilar och de används på samma trafikleder som de övriga motorfordonen. De lätta fyrhjulingarna kräver i jämförelse med främst de tvåhjulinga mopederna ett betydande utrymme i trafiken, och de skall framföras på körbanan tillsammans med biltrafiken också i sådana fall där mopederna kan framföras på cykelbanan eller vägrenen. De lätta fyrhjulingarna är extremt lätta och deras karosseri skyddar föraren och passagerarna på ett betydligt sämre sätt än personbilarnas karosserier gör. Eftersom en lätt fyrhjuling till följd av sin svagare prestanda har klart lägre hastighet än en personbil, kan det i landsvägstrafiken uppstå situationer som är överraskande för den övriga trafiken. Speciellt farliga är dessa situationer när det är mörkt samt väglaget dåligt och sikten försämrad. Eftersom framförandet av en lätt fyrhjuling i trafiken i praktiken är detsamma som framförandet av en personbil, bör kraven för framförande av fordon i trafiken vara desamma för dem som kör lätta fyrhju-

lingar som för dem som kör bil. Den som kör en lätt fyrhjuling skall ha tillräcklig beredskap i fråga om såväl sitt hälsotillstånd och sin ålder som i fråga om de kunskaper och färdigheter som är förknippade med framförandet av ett fordon i trafiken.

2. Propositionens mål och föreslagna ändringar

Unga personer får ofta sin första kontakt med motortrafiken genom att köra moped. Upplevelsen lägger därmed grunden till de ungas beteende och attityd i trafiken när det senare blir aktuellt för dem att övergå till att köra fordon i mera krävande klasser. Att skaffa sig rätt att köra moped genom att avlägga ett teoriprof skulle ge mopedisterna baskunskaper om trafiken och förbättra deras förutsättningar att klara sig i trafiken. Förberedelserna inför provet skulle öka mopedisternas beredskap och bidra till att öka intresset för frivillig utbildning. Ett körprov skulle inte krävas, eftersom anordnandet av ett sådant skulle vara problematiskt och förutsätta anordnande av körundervisning. Det är inte heller önskvärt att unga under 15 år berättigas till självständig övningskörning i den normala trafiken. Att skaffa sig rätt att köra moped genom att avlägga ett teoriprof skulle också vara ägnat att understryka den unga förarens ansvar för sitt eget agerande i trafiken. Syftet med propositionen är att förbättra trafiksäkerheten i den lätta trafiken genom att minska den olycksrisk som är förknippad med mopedkörning.

I propositionen föreslås att vissa bestämmelser om körrätt i vägtrafiklagen ändras så, att också mopeder skall få föras endast av dem som har körrätt som motsvarar fordonsklassen. För framförande av moped skall alltså krävas att föraren har fyllt 15 år. För framförande av moped med låg effekt skall dock krävas endast detta ålder. Avsikten är att genom förordning bestämma om införande av en ny körkortsklass M i fråga om vilken körrätten skulle omfatta de tvåhjuliga (kategori L1) och trehjuliga (kategori L2) mopeder. Enligt förslaget skall körkort av klass M krävas av alla de förare av två- och trehjuliga mopeder som fyller 15 år efter det att bestämmelserna trätt i kraft. De hälsokrav som gäller körkortstillstånd för fordon av klass M skall, i likhet med följande av trafikförseelser, motsvara de nuva-

rande bestämmelserna gällande dem som framför traktor. För att få körkort av klass M skall man enligt förslaget avlägga teoriprovet för förarexamen. Erhållande av körkort av klass M skall inte förutsätta någon obligatorisk kör- eller teoriundervisning. I propositionen föreslås dessutom att sådant förarbevis för moped som utfärdats i landskapet Åland inom gränserna för sin giltighet skall berättiga att köra moped inom hela landet. Om giltigheten i Finland av sådana tillstånd att köra moped som utfärdats utomlands bestäms genom förordning.

Av trafiksäkerhetsskäl föreslås i denna proposition inte ändringar i körrätten gällande lätta fyrhjulingar. För att framföra en lätt fyrhjuling krävs därmed fortfarande att föraren har fyllt 18 år och har körrätt för fordon av klass B.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Enligt förslaget skall polisen uppbära 200 mk för beviljandet av körkortstillstånd. I detta belopp ingår 60 mk som Fordonsförvaltningscentralen uppbär för tillverkningen av körkortet. För avläggandet av teoriprovet för förarexamen är det dessutom meningen att Fordonsförvaltningscentralen skall uppbära 70 mk. Den som ansöker om rätt att köra moped får därmed direkta kostnader på sammanlagt 270 mk. Kostnaderna för eventuell frivillig utbildning skall eleven själv stå för. Anskaffningen av läkarintyg föranleder dessutom kostnader.

För Fordonsförvaltningscentralens del leder lagförslaget till kostnader närmast när det gäller de ändringar som krävs i datasystemen. Körkortsregistret inom datasystemet för vägtrafiken utökas med en ny körkortsklass och dessutom krävs det ändringar också i förarexamensregistret, teoriprovsprogrammet och i vissa blanketter. Kostnaderna antas uppgå till ca 800 000 mk. Ändringen skulle dessutom påföra polisen extra arbete i mindre omfattning.

Sammantaget bedöms ändringarna inte ha en ökande effekt på samhällsutgifterna. På längre sikt antas den förbättrade trafiksäkerheten minska de sjukvårdskostnader och andra samhällsutgifter som mopedolyckorna förorsakar.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga egentliga organisatoriska verkningar.

3.3. Verknningar för medborgarna

Förslaget påverkar inte ställningen ändringarna dem som fyllt 15 år innan ändringarna trätt i kraft. Avsikten är att körkort av klass M skall krävas av dem som för två- och trehjuliga mopeder och som fyller 15 år efter det att ändringarna har trätt i kraft. I fråga om den som för en moped med låg effekt skall enligt förslaget alljämt endast krävas att föraren har fyllt 15 år.

4. Beredningen av propositionen

Förslaget till en ändring av körrätten gällande mopeder har beretts i samarbete mellan trafikministeriet och Fordonsförvaltningscentralen.

Förslaget sändes på remiss till de centrala myndigheter, organisationer och sammanslutningar som bedriver trafiksäkerhetsarbete. I remissutlåtandena har man förhållit sig

positivt till förslaget. Propositionen har utifrån nämnda förslag beretts som tjänsteuppdrag vid trafikministeriet.

5. Närmare bestämmelser

Avsikten är att närmare bestämmelser skall utfärdas genom förordning eller trafikministeriets beslut. I lagen bestäms generellt om körrätten. Avsikten är att närmare bestämmelser om körkortsklassen för mopeder, hälsokraven gällande körkortstillstånd och ålderskraven skall utfärdas genom förordning. Enligt förslaget skall på teoriprovet för förarexamen tillämpas trafikministeriets beslut om tillämpning av körkortsförordningen (846/1991).

6. Ikraftträdande

Införandet av en ny körkortsklass orsakar ändringar i datasystemen. Genomförandet av dessa ändringar förutsätter förberedelser. Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2000.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 64 § vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 64 § 1 och 4 mom., sådana de lyder i lag 676/1990, samt
fogas till 64 §, sådan den lyder i nämnda lag och i lag 1242/1997, ett nytt 5 mom. som följer:

64 §

Körrätt

Motordrivna fordon, med undantag av mopeder med låg effekt och motordrivna fordon som är avsedda att styras av gående, får föras endast av den som har körrätt som motsvarar fordonets klass. Genom förordning kan stadgas om undantag i särskilda fall.

Moped med låg effekt får föras endast av den som har fyllt 15 år.

Förarbevis som utfärdats i landskapet Åland gäller inom hela landet. Om giltigheten i Finland av sådana tillstånd att föra moped som utfärdats utomlands bestäms genom förordning.

Denna lag träder i kraft den 2000.

Den som har fyllt 15 år innan denna lag träder i kraft har utan hinder av kravet på körrätt enligt 64 § i denna lag rätt att föra två- eller trehjulig moped.

Helsingfors den 1 oktober 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Trafikminister *Olli-Pekka Heinonen*

Lag

om ändring av 64 § vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (267/1981) 64 § 1 och 4 mom., sådana de lyder i lag 676/1990, samt fogas till 64 §, sådan den lyder i nämnda lag och i lag 1242/1997, ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

64 §

Kör rätt

Motordrivna fordon, med undantag av mopeder och motordrivna fordon som är avsedda att styras av gående, får föras endast av den som har kör rätt som motsvarar fordonets klass. Genom förordning kan stadgas om undantag i särskilda fall.

Moped får föras endast av den som har fyllt 15 år.

Föreslagen lydelse

64 §

Kör rätt

Motordrivna fordon, med undantag av mopeder *med låg effekt* och motordrivna fordon som är avsedda att styras av gående, får föras endast av den som har kör rätt som motsvarar fordonets klass. Genom förordning kan stadgas om undantag i särskilda fall.

Moped *med låg effekt* får föras endast av den som har fyllt 15 år.

Förarbevis som utfärdats i landskapet Åland gäller inom hela landet. Om giltigheten i Finland av sådana tillstånd att föra moped som utfärdats utomlands bestäms genom förordning.

---

*Denna lag träder i kraft den 2000.
Den som har fyllt 15 år innan denna lag träder i kraft har utan hinder av kravet på kör rätt enligt 64 § i denna lag rätt att föra två- eller trehjulig moped.*
